

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije dr. Nataše Pirc Musar
na slovesnosti ob koncu spominskega programa *8372 živih spominov* ob 30. obletnici
genocida v Srebrenici**

Sreda, 9. julij 2025, ob 19.30, Muslimanski kulturni center, Ljubljana

VELJA GOVORJENA BESEDA.

*Spoštovani mufti mag. Nevzet Porić,
spoštovani predstavniki Islamske skupnosti,
spoštovani častni gostje – preživeli pričevalci in svojci,
drage udeleženke in dragi udeleženci,*

dober večer.

Z globokim spoštovanjem in ganjenostjo se vam nocoj pridružujem, da počastimo spomin na nedolžna življenja, nasilno in sistematično odvzeta v srebreniškem genocidu.

Trideset let mineva od tistega julija 1995. A spomin ne blede. Ne sme zbledeti in ne sme postati le še eno poglavje v zgodovini človeštva, le še ena številka v nizu človeških tragedij. Kajti za vsakim imenom, vsako številko je bil svet – so bili življenje, sanje, družina. In prav to je pomen spominskih programov, kakršen je ta – *8372 živih spominov* – da nas opominjajo, kako krhka je človečnost ter kako hitro jo lahko zadušita sovraštvo in brezbrižnost.

Slovenija je zavezana resnici in pravici ter temu, da genocid v Srebrenici nikoli ne bo pozabljen. Zato izražam najgloblje sožalje svojcem žrtev in izrekam podporo vsem tistim, ki še vedno iščejo posmrtno ostanke svojih bližnjih, ki si prizadevajo za pravičnost in kljub globokim ranam še vedno verjamejo v moč dialoga, sprave in miru.

Danes, v času, ko po Evropi in svetu ponovno odmevajo glasovi izključevanja, demonizacije drugega, zanikanja dejstev in relativizacije zločinov, ima naše srečanje tudi jasno sporočilo: resnica ni stvar kompromisa. Genocid ni stvar interpretacije. Mir ni samoumeven. V času, ko se tudi na evropskih tleh ponovno spoprijemamo z retoriko, ki razčlovečuje, z nacionalizmi in nevarnim razumevanjem sveta, ki opozarjanje na genocid razume kot oviro, ne pa kot etični kompas, postaja naša zavezanost resnici še toliko pomembnejša. V Ukrajini, Gazi, Iranu, Sudanu in drugod spremljamo brutalne posledice vojne, ki nas opominjajo, kako hitro lahko zanikanje suverenosti, resnice in človekovega dostojanstva pripelje do trpljenja. Tudi na Zahodnem Balkanu, kjer so rane preteklosti še vedno žive, obstajata grožnja za zgodovinski revizionizem in politično instrumentalizacijo bolečine.

Zato imata današnji program in ta kraj neprecenljivi pomen: opominjata nas, da svoboda, resnica in sočutje niso enkrat za vselej pridobljeni, ampak so vrednote, za katere se moramo kot družba vsak dan znova boriti. Vsaka izrečena beseda, vsaka spominska slovesnost, vsak glas, ki se upre molku, so kamenčki v mozaiku spomina za prihodnje generacije.

Spoprijemanje s preteklostjo, še posebej tako bolečo, ni preprosto. A prav v tem je preizkušnja zrelosti naroda. Kultura spominjanja ni statični obred, temveč aktivni, odgovorni odnos do prihodnosti, ki si jo zaslužimo le, če smo ji pripravljeni pogledati v oči z resnico o preteklosti.

Naj torej naš skupni spomin postane temelj ne za maščevanje, temveč za pravičnost; ne za ločevanje, temveč za sočutje; ne za pozabo, temveč za skupni spomin. Zgled so nam matere Srebrenice. Čeprav so izgubile vse, nikoli niso iskale maščevanja. Niti za trenutek niso pokazale sovraštva, temveč le dostojanstveno vztrajanje pri resnici in pravičnosti ter odločenost, da se ne pozabi. Njihova neuklonljivost mi daje moč tudi osebno.

Daytonski sporazum pred tremi desetletji je bil nujna in učinkovita rešitev za končanje vojne, rešitev, ki je v danih razmerah prinesla prepotrebni konec trpljenja. Toda trajni mir zahteva več kot odsotnost nasilja. Zahteva delujoče institucije, enakopravnost vseh državljanek in državljanov ter politično voljo za skupno prihodnost. In ta prihodnost je evropska prihodnost. Slovenija je večkrat izrazila jasno in neomajno podporo evropski prihodnosti Bosne in Hercegovine. To se ne bo spremenilo. Priključitev Bosne in Hercegovine Evropski uniji ni vprašanje strategije, temveč zgodovinske pravičnosti, a tudi izpolnjevanja temeljnih pogojev za članstvo. Pri tem bo Slovenija ostala zanesljivi in glasni zagovornik evropske poti Bosne in Hercegovine.

To pot – pot v Evropo – danes že soustvarjajo tudi mladi, ki se izobražujejo v Sloveniji in drugod po Evropi, pa tudi tisti, ki tukaj živijo in soustvarjajo slovensko družbo. Povezuje jih skupna zavest, da prihodnost BiH ni ločena od Evrope in da Evropa brez BiH ni celovita. Njihova znanja, izkušnje in vrednote ne pripadajo le eni državi, temveč prostoru skupnega sožitja, skupne odgovornosti in skupne vizije. Oni so prihodnost evropske Bosne in Hercegovine.

Spoštovani.

Dovolite mi, da ob tej priložnosti napovem svojo udeležbo na osrednji spominski slovesnosti, ki bo 11. julija v Potočarih pri Srebrenici. Navzočnost v kraju spomina in molka razumem kot izraz dolžnega spoštovanja do vseh žrtev ter kot solidarnost z vami in tistimi, ki nosite težo izgube.

Na tem mestu se želim iskreno zahvaliti muftiju mag. Nevzetu Poriću za njegovo prizadevno in večletno delo pri ohranjanju spomina ter neprecenljivi prispevek h kulturi miru v družbi.

Naj ta slovesnost ne pomeni le sklepnega dela spominskega programa, temveč krepitev in vztrajanje na naši skupni odgovornosti. Kot posamezniki, kot narod in kot mednarodna skupnost imamo dolžnost, da resnico o genocidu v Srebrenici ohranjamo živo, da sporočilo varujemo pred pozabo in relativizacijo ter jo ohranimo kot del skupnega političnega in moralnega izročila.

Genocid v Srebrenici mora ostati v zavesti kot točka, kjer se je zlomila človečnost, in kot točka, kjer je bilo preizkušeno razumevanje pravičnosti, dostojanstva in odgovornosti. Zato sem z globokim spoštovanjem in veliko odgovornostjo prevzela častno pokroviteljstvo nad spominskim programom *8372 živih spominov*, in to ne samo kot simbolno dejanje, temveč kot jasno izjavo, da ta spomin zadeva tudi nas ter da je genocid v Srebrenici del evropske vesti. In da sem kot predsednica Republike Slovenije neomajno na strani resnice, pravičnosti in dostojanstva žrtev.